

Ekonomická krize a její možné příčiny

Tisková komise OV KSČM Domažlice

Mnozí z nás se zamýšlejí nad příčinami současné ekonomické krize i nad tím, jak je možné, že se v naší republice její důsledky projevují tak obrovským dopadem. Cožpak náš pan premiér netvrdil ještě před několika málo týdny, že se nás celosvětová finanční krize netýká?

Již klasikové marxismu-leninismu se zabývali příčinami, průběhem i důsledky cyklického vývoje kapitalistické společnosti. Neklademe si za cíl žádnou teoretickou úvahu, ale přesto si myslíme, že je třeba se zamyslet nad tím, proč jsou důsledky krize v Česku tak hrozné, že to rozhoupalo k jakési činnosti i naše vládní činitele. Již jsme uvedli, že hospodářská krize je kapitalismu vlastní, je dána jeho vývojem, uspořádáním výrobních sil i výrobních vztahů. A zde je asi ta základní příčina. Naši kapitalisté jsou vlastně jen rok dospělí, mnozí ani to ne. Ke svému rozsáhlému majetku přišli tak levně, že je ani nenapadlo, že by se o něj mohli a měli starat. Jistě, jsou výjimky, ale je jich dost?

Může si samostatný živnostník dovolit hospodařit tak, jak to činí naši novodobí milionáři a miliardáři? A kde se tu tak najednou vzali, v chudé - údajně komunisty rozkradené - zemi uprostřed Evropy. Pokud ke svému majetku přišli jen svým přičiněním, tak klobouk dolů. Ale jak je potom možné, že tyto "ekonomické hvězdy" nezvládají současný stav?

Dovolujeme si Vám nabídnout převzatý materiál, který možná mnohé napoví.

Zpráva o rozkrádání českého národního majetku v 90. letech 20. století

27. 4. 2005 (autor neznámý)

Následující zpráva není a nemůže být úplná a ani si neklade za cíl být úplná a vyčerpávající. Je velmi pravděpodobné, že řada trestných činů a "tunelů" z jejího spektra úplně unikla či je zachycena jen částečně či okrajově. Přesto se však snaží zdokumentovat zločiny a krádeže národního majetku, které proběhly v devadesátých letech. To vše především na základě pravdivých či obecně známých skutečností a faktů, jejichž relevanci a pravdivost si může kdokoli ověřit. Jejím účelem je jak zdokumentovat a zachytit spáchané zločiny, tak obvinít jejich pachatele.

Geneze:

Neudržitelnost režimu na konci 80. let 20. století přinutila celý tehdejší establishment jednat. Byl vyslán signál do kontrolovaných disidentských kruhů k zahájení "revolučních" kroků. Je zajímavé, že většina důležitých osob, které později obsadily vysoké státní funkce či tunelovaly banky, se rekrutovala z Československé akademie věd (ČSAV), a to vesměs z Prognostického ústavu. V této instituci plně komunistů působily jména jako Komárek, Klaus, Zeman, Češka, Dyba, Dlouhý, Ransdorf, Salzman, Ježek, Klausová a další. Představovaly jak kádrovou rezervu pro nový režim, tak kádrový nomenklaturní rezervoár režimu starého.

Sám šéf Prognostického ústavu, přesvědčený komunist, přítel Che Guevary a místopředseda vlády ČSFR v roce 1990 Valtr Komárek ho označil za "školu revoluce". Tato revoluce si, jak známo, získala přívlastek "sametová", a to vzhledem k jejímu bezkonfliktnímu a téměř konsensuálnímu charakteru. Už to naznačuje, že se nejednalo o revoluci v pravém slova smyslu, ale o programové předání moci, resp. o udržení moci v rukách komunistických kádrů.

Již první kroky Občanského fóra v čele s Václavem Havlem naznačily, že vůbec nejde o žádnou revoluci, ale jen o změnu systému režimu. Bohužel ve vyvolané euforii a v naději na zbavení se komunistů podařilo vyškoleným bolševickým "revolucionářům" z Prognostického ústavu spolu s Havlovými disidenty splnit svůj úkol, změnit režim a ponechat komunisty fakticky u moci. Symbolickým a zároveň tragickým vyjádřením tohoto faktu byla instalace Mariana Čálfy, v té době ještě aktivního agenta KGB, do křesla předsedy vlády dne 10.12. 1989, kde setrval až do 2.7. 1992. Za komunistické éry působil Čalfa v ČTK, poté byl jmenován předsedou Legislativní rady vlády ČSSR a vyzkoušel i post ministra. Václav Havel si jej vybral za nejbližšího spolupracovníka.

Kuponová privatizace

Úvodem jednu kouzelnou větu, kde světově uznávaný ekonom působící ve Světové bance, Dr. David Ellerman v souvislosti s kuponovou privatizací označil Václava Klause za "tržního bolševika" a architekta "finančního pirátství". Čtenářům zajímavým se o ekonomii lze doporučit článek Dr. Ellermana z roku 2001 pod názvem "Lessons from Eastern Europe's Voucher Privatization". Nutno přiznat, že nápad kuponové privatizace byl geniálně rafinovaný. Dát lidem pocit, že něco získávají, vybrat za to od nich ještě peníze a následně se legálně zmocnit majetku, který zůstal po komunistech. Za architekty (alespoň oficiální) kuponové privatizace (ač za něj ve své autobiografii Václav Klaus prohlásil Dušana Třísku) lze považovat:

- a) Dušana Třísku, nar. 14. 4. 1946,
- b) Tomáše Ježka, nar. 15. 3. 1940,
- c) Václava Klause, nar. 19. 6. 1941

U jejího zrodu se rovněž nějakou dobu pohyboval Jan Švejnar. Dne 4. 10. 2001 odpověděl Dušan Tříška, jeden z nejbližších přátel Václava Klause a bývalý agent StB s krycím jménem Dušan (svazek č. 7704), v Radiu Svobodná Evropa na otázku, zda se nestydí za své otcovství projektu kuponové privatizace, slovy: "Hlásím se k němu samozřejmě hrdě a myslím si, že jsem schopen doložit, že jsem hrdý a mám na co." Nechme tedy hovořit fakta, ač víme, na co je pan Tříška tak hrdý. Vzhledem k přímé participaci Aleše Třísky, bratra Dušana Třísky na největších finančních zpronevěrách a krádežích a dále s ohledem na blízký vztah Václava Klause k dalším podvodníkům lze důvodně předpokládat, že projekt kuponové privatizace byl účelově připraven a nastaven tak, aby umožnil beztrestné zcizení národního majetku.

Kuponová privatizace se uskutečnila ve dvou vlnách v letech 1992 - 1994. Celková hodnota jmění podniků privatizovaných kuponovou metodou činila 679 miliard korun v cenové hladině ke dni zahájení první vlny.

Mediální masáž a propagace byla silná, bylo dosaženo nevídané aktivity a odezvy od občanů, především v zrcadle toho, že za své peníze dostávali bezcenné papírové knížky. Účast v první vlně byla 77 % všech oprávněných občanů a v druhé vlně 74 % občanů. První vlny se účastnilo celkem 264 investičních fondů, kterým občané - držitelé investičních kuponů svěřili celkem 71,8 % všech investičních bodů investovaných pro první vlnu. To bylo z hlediska architektů kuponové privatizace, resp. osob ovládajících tyto investiční fondy nejvýhodnější, neboť tím občané ztratili nad svými kupony jakoukoli kontrolu. Kontrolní mechanismy nad fondy nebyly pro vytrvalý odpor Klause, Třísky a spol. nikdy skutečně legislativně nastaveny.

Ve druhé vlně ucítili příležitost i další dravci a účastnilo se již 353 investičních fondů, kterým občané - držitelé investičních kuponů svěřili tentokrát jen 64 % všech investičních bodů investovaných pro druhou vlnu. Tímto způsobem získávaly investiční fondy faktickou kontrolu nad privatizovanými podniky a jejich majetkem. Na majetek zprivatizovaný kuponovou privatizací čekal dvojí osud.

V prvním případě byl ihned zpronevěřen a rozkraden. Zde se jeví slovo "krást" jako absolutně nejvýstižnější, na rozdíl od jakýchkoli ekonomických či právních termínů. Princip byl jednoduchý a recept všude stejný. Nevýhodné obchody, zadlužování, systematické vyvádění aktiv a vytváření pasiv, tj. proslulé české "tunelování", vše vesměs v režii sehraného a zkušeného týmu agentů StB. Budeme-li se, v zájmu vyvarování se obvinění z konfabulace a konstrukce, držet odborné ekonomické literatury, konkrétně publikace Kotrba J., Kocenda, E., and Hanousek, J.: *The Governance of Privatization Funds: Experiences of the Czech Republic, Poland and Slovenia*. Edward Elgar, London, 1999, dojdeme k číslu až 21% z privatizačních fondů na trhu. Ve skutečnosti to však bylo nepochybně více. Ve druhém případě byl majetek dále spravován a do vedoucích míst "zprivatizovaných" podniků byli dosazeni, popř. se vrátili exponenti bývalého režimu. V těchto případech nebyly podniky "tunelovány" bezprostředně, ale postupně nebo v případě potřeby, tzn. nutnosti vytvoření finančních aktiv. Ač se to retrospektivně zdá neuvěřitelné, faktem je, že celá kuponová privatizace byla spuštěna bez jakékoli právní regulace privatizačních fondů, která by šla nad rámec obecného práva. Komise pro cenné papíry připravila přehled investičních fondů a podílových fondů, u nichž byla zjištěna majetková újma z titulu nezákonného jednání. Z investičních fondů a společností se podle propočtu KCP v průběhu 90. let až do 30.6. 2002 ztratil majetek za zhruba 50 miliard korun. Je to však velmi slabý odhad, který zahrnuje jen prokazatelně zcizený majetek prokázanou trestnou činností. Skutečná výše se pohybuje ve stovkách miliard.

Přehled některých významných příkladů proslulého tzv. "tunelování".

MOTOINVEST

Motoinvest byl založen 18. listopadu 1991 s absolutně neprůhlednou vlastnickou strukturou fyzických osob, které spojovaly obchodní aktivity spojené s kuponovou privatizací. Mezi jeho hlavní aktéry, tedy alespoň známé a veřejně činné, kteří však zřejmě o ničem fakticky nerozhodovali, lze zařadit Pavla Tykače a Jana Dienstla, mezi šedé eminence a mozky potom zejména Aleše Třísky (zde vyvstává otázka, nakolik byl jen zástupcem svého bratra Dušana Třísky) a především Svatopluka Potáče. Zastavme se nejdříve u těchto velmi zajímavých osob.

Pavel Tykač, r.č. 640515/2171 (skutečný slogan jeho reklamní kampaně) „Drobní akcionáři plačte“ byl a je bezpochyby velmi vlivnou osobností české ekonomiky. Svůj slogan Tykač skutečně splnil, a lidé, kteří mu svěřili své peníze, popř. pracovali v podnicích vytunelovaných jeho skupinou, skutečně plakali. Jeho jméno se pojí s desítkami firem. Jeho politické kontakty byly vynikající, což ilustruje jeho účast na narozeninách Václava Klause a pozvání od něj do Komise pro dohled nad kapitálovým trhem (aneb jak udělat kozla zahradníkem) nebo post poradce ministra financí Ivo Svobody (ČSSD) v roce 1999, později odsouzeného za podvod a zvýhodňování věřitele na pět let vězení.

Jan Dienstl, r.č. 700708/290, pravá ruka a nejbližší spolupracovník Pavla Tykače.

Aleš Tříška, nar. 2. 3. 1944, agent StB s krycím jménem "Aleš", bratr architekta kuponové privatizace a agenta StB Dušana Třísky, zřejmě v jeho snaze udržet kontrolu nad operacemi člen představenstva Motoinvest a.s.. Je vysoce pravděpodobné, že byl jen prodlouženou rukou svého bratra Dušana Třísky.

Svatopluk Potáč, r.č. 250324 / 441, bývalý člen ÚV KSČ a předseda Statní banky československé v letech 1971 - 1981 a 1988 - 1989, místopředseda Štrougalovy vlády a předseda Státní plánovací komise působil v Motoinvestu jako poradce. Jeho obrovské kontakty a znalost komunistického i nekomunistického prostředí zakládají důvodnou presumpci, že byl jedním z hlavních "mozků" Motoinvestu. Je velmi obtížné obsáhnout celý rozsah činnosti skupiny Motoinvest.

Při svých operacích se aktéři snažili vše maximálně zneprůhlednit a zamést stopy. Soustředme se tedy alespoň na největší podvody a zpronevěry uskutečněné skupinou kolem Pavla Tykače. Ve svém zenitu spravoval Motoinvest prostřednictvím majetkových podílů v různých společnostech jmění ve výši asi 80 miliard korun.

Klíčové operace finanční skupiny Motoinvest:

CS Fondy: Tykačovo jméno se pojí i s kauzou vytunelovaných CS Fondů, v kterých přišli akcionáři o 1,3 miliardy korun. Peníze zmizely v roce 1997 těsně poté, co Motoinvest fondy prodal a jejich akcionáře vůbec neinformoval. Následovaly rychlé změny majitelů ve snaze zahladit stopy. Celkově se však jednalo o poměrně nepřipravenou transakci, která bez náležitého obchodně právního krytí naplňovala jasně skutkovou podstatu trestného činu, přičemž pikantní je, že vyvedení předmětného 1,3 miliardy korun do zahraničí schválil tehdejší šéf Analytického odboru ministerstva financí, bývalý vysoký činitel KSČ a ministr financí Ivan Kočárník. Vyvedení 1,3 miliardy bylo zrealizováno přes ovládanou Plzeňskou banku, kterou Motoinvest vzápětí řádně přeúvěroval a opustil.

Ovládnutí a vytunelování Agrobanky: Tato kauza by si svou rozsáhlostí zasloužila několik stran textu, soustředíme se však na participaci právě Tykače a Motoinvestu. Banka vznikla v roce 1990 a byla pátou největší bankou v zemi. Na přelomu roku 1995 a 1996 odkoupila skupina Motoinvest a ovládané fondy balík akcií od IPB včetně podílu v Agrobance, kterou tímto ovládla. Motoinvest to oficiálně nikdy nepřiznal. Centrální banka nikdy neuznala Motoinvest za věrohodného investora. V září 1996 uvalila ČNB nucenou správu na Agrobanku. Skupina Motoinvest tím ztratila hlavní finanční zdroj. Tykač tehdy narychlo opustil republiku a po dvou dnech se vrátil. Náklady centrální banky na řešení krize AGB se odhadují na 50 miliard korun. Stát jí formou garancí a odkoupení špatných aktiv sanoval cca 50 miliardami korun. Zdravou oddluženou část Agrobanky (tj. provedena sanace ČNB ve výši 19,7 mld + garance za špatné úvěry do až 200 mld. v roce 1998 odprodal za pouhé půl miliardy korun (!) firmě General Electric. Druhá část skončila v likvidaci. Za prodejem zdravé části Agrobanky za směšnou cenu stál její nucený správce Jiří Klumpar, který se později stal členem představenstva právě GE Capital banky. V lednu 2000 byl obviněn z trestného činu

porušování povinnosti při správě cizího majetku se škodou cca 25 miliard korun. Celkové náklady a sanace za vyřešení krize Agrobanky jsou odhadovány na min. 50 miliard korun.

Plzeňská banka: V roce 1996 získala skupina Motoinvest více než 90 % podíl v Plzeňské bance, zřejmě ke krytí svých finančních operací, které si tak mola uskutečňovat ve vlastní bance, přičemž typickým případem této operace je kauza CS Fondu. Plzeňskou banku získal Motoinvest nákupem akcií na základě komisionářských smluv uzavřených mezi Motoinvestem a později vytunelovanou Agrobankou Praha. Po provedení operací za účelem vyvedení aktiv převedl Motoinvest akcie zpět na Agrobanku Praha, v té době již v problémech a určenou k likvidaci, která postupně nabyla i zbývající podíl na bance. Od září 2000 již byla jediným akcionářem banky Agrobanka v likvidaci. Zadlužený vlastnil předluženého. Kolik bylo celkově z banky vyvedeno peněz, nebylo nikdy zveřejněno. Z dostupných informací a vzhledem k regionálnímu charakteru bankovního ústavu lze hovořit o sumě mezi deseti a dvaceti miliardami korun.

Česka spořitelna: V květnu 1996 skupoval Motoinvest s podporou v té době již ovládané AGB akcie spořitelny a snažil se prosadit své zástupce do dozorčí rady. Scénář měl být zřejmě podobný jako u Agrobanky, s tím rozdílem, že škody pro banku a zisk pro Motoinvest mohly být několikanásobně vyšší. Na zásah "bankovní čtyřky" a nátlak guvernéra Tošovského se mu to nepodařilo, neboť sféry vlivu byly již rozděleny a právo pumpovat Českou spořitelnu měla v té době skupina okolo Livie Klausové a Jaroslava Klapala. Skupina Motoinvest oficiálně ukončila své aktivity po pádu Agrobanky. Bylo to pro ni velké sousto, které sice ještě dokázala spolknout (i když sám Tykač si nebyl jistý souhlasem mocných a radši na dva dny zmizel z republiky), poté však přenechala místo dalším. Podařilo se to snadno, měli vyděláno a také cítili, že pro ně přestalo již být místo. Strážlivé odhady výše aktiv ukradených Motoinvestem se pohybují okolo 200 miliard korun, do čehož jsou započítány i operace v menších podnicích. Bezpochyby patří Motoinvest a osoby okolo něj k jedné z nejefektivnějších a nejziskovějších tunelářských skupin v ČR 90. let.

HARVARDSKÉ FONDY:

Harvardské fondy mají na rozdíl od jiných fondů několik specifíků. Představovaly marketingový motor kuponové privatizace, který nahnal k registračním místům pod dojmem slibu "zisku desetinásobku" miliony lidí, způsobily jedny z největších škod a tunelování národního majetku a jsou symbolem podvodu kuponové privatizace. V jejich čele po celou dobu stála jediná výrazná osoba, Viktor Kožený, avšak vzhledem k obsáhlosti operací prováděných "harvardskou skupinou" je vysoce nepravděpodobné, že by sám Kožený byl opravdu jediným řídicím mozkiem. Jeho umístění do čela byl spíše jen chytrý marketingový tah, neboť na osobu bezúhonného podnikatele západního stříhu a se západním vzděláním se nachytá nejvíce důvěřivých lidí. Mnohem pravděpodobnější se jeví teorie, kterou vyslovil mj. i Karel Staněk, představitel Ochranného sdružení malých akcionářů Harvardských fondů, že Viktor Kožený byl jen "bílým koněm. Personální obsazení okolo Koženého to výslovně potvrzuje.

Viktor Kožený, nar. 28.6. 1963, v roce 1979 emigroval spolu s rodiči do Mnichova, a poté již sám v roce 1982 odchází do USA. Zde začíná studovat Harvardskou univerzitu, kde jako Čech neuniká pozornosti zde tehdy působícímu agentu StB Karlu Kcherovi, pozdějšímu kolegovi Václava Klause a Miloše Zemana z Prognostického ústavu, spoluzakladatele Občanského Fora a jedné z klíčových šedých eminencí tzv. sametové revoluce; a také Juraje Širokého, agenta StB majícího na starost nábor nových rekrutů. Je otázkou, nakolik jejich tehdejší styky vyústily v přímý vázací akt, nebo zda byly kontakty nastoleny v méně formální úrovni. V roce 1989 má Kožený v Bostonu a New Yorku problémy s policií (údajně zneužívání kradených kreditních karet) a odchází do Anglie, odkud poté putuje do tehdejšího Československa. Pohyboval se velmi blízko významných osobností jako Čermák, Klaus, Čalfa aj. Mezi jeho nejbližší spolupracovníky patřil a stále patří Boris Vostrý, nar. 25.08.1947, bývalý vysoký důstojník StB s údajnou hodností plukovníka. Jeho svazek byl však, stejně jako ostatní svazky vysokých důstojníků StB, včas skartován. Z dostupných informací, mj. i z jeho životopisu lze zjistit, že od roku 1971 pracoval na ministerstvu vnitra, od roku 1981 ve funkcích zástupce náčelníka technické správy federálního ministerstva vnitra, poté zástupce náčelníka VI. správy SNB. Je nepochybné, že se jedná o špičkového bezpečnostního kádra. Zůstává otázkou, nakolik Harvardské operace přímo řídil, popř. řídil i Koženého, se kterým působil v řadě firem již od roku 1990. Harvardské fondy zakládal spolu s Viktorem Koženým jeho děd František Stehlík, nar. 13.9. 1912, agent StB po krycím jménem "Franta",

č. svazku 2242. Byl členem prvního představenstva HARVARD CAPITAL and CONSULTING a.s. a poté vystřídal řadu funkcí v rámci celé struktury Harvardských fondů. Významnou roli hraje bezpochyby již výše zmíněný Juraj Široký, nar. 29.12. 1953, agent StB s krycím jménem "Bellan", č. svazku 196592, který působil přímo na hlavní správě rozvědky, která měla na starosti operace v zahraničí. Figuroval v celkem šesti společnostech přímo či nepřímo napojených na harvardské fondy. Velmi aktivní zejména na Slovensku, kde figuruje asi ve dvaceti společnostech. Tato nejznámější česká tunelářská kauza je extrémně složitá, neboť pachatelé založili desítky nejrůznějších právnických osob, přes které aktiva převáděli, a proto by seriózní pokus o rozkrývání této struktury zabral stovky stran textu. Pod slibem tzv. "zisku desetinásobku", tzn. zaručení investorům, že jim hodnota jejich kuponových knížek bude desetinásobně přeplacena, získala harvardská skupina kontrolu nad majetkem v hodnotě min. 60 miliard korun, v odhadní ceně roku 1994. Nutno zdůraznit, že tato účetní hodnota neodpovídá hodnotě tržní, což znamená, že skutečná reálná hodnota aktiv získaných Harvardem se mohla pohybovat ve stovkách miliard. Ve svém zenitu, tj. v roce 1994 kontrolovala harvardská skupina asi padesát nejlukrativnějších českých podniků. Václav Klaus tehdy na adresu Koženého směřoval další ze svých nesmrtelných výroků: "Jen více takových podnikatelů!" V témže roce začíná systematický tunel směřující do kyperských společností, které dále aktiva převádějí do neblaze proslulé Daventree Ltd. Po útěku Koženého do Irska, v důsledku aféry Wallis, která byla výsledkem mocenských sporů tehdejších mocných, tunel dále úspěšně probíhá v režii Borise Vostrého. V roce 1996 jsou již téměř dotunelované harvardské fondy, resp. jejich mateřská společnost rychle transformovány na Harvardský průmyslový holding a.s., které vzápětí své veškeré zbylé jmění vkládají do Daventree Ltd., za to obdrží bezcenné akcie. Harvardský průmyslový holding a.s. jde vzápětí do likvidace, Boris Vostrý je jmenován likvidátorem a začínají se mazat stopy. Vывádění majetku v řádech desítek miliard korun pochopitelně nemůže uniknout tehdejšímu ministerstvu financí, BIS ani vládě. Neděje se však vůbec nic. Zřejmě pro získání času a navození naděje pro akcionáře k získání alespoň nějakých peněz je Harvardský průmyslový holding a.s. v roce 1998 (tedy téměř 4 roky po jeho faktickém vykradení!) prodán jedné z Koženého firem. Kožený platí dvěma směnkami v hodnotě 10 miliard korun, které nikdy neuhradí. Teprve v roce 1999 vydává soud na návrh akcionářů rozhodnutí, kde Borise Vostrého odvolává z funkce likvidátora společnosti Harvardský průmyslový holding a.s.. Vostrý se odvolává a obstrukcemi se dočasně udrží ve funkci. Stihne ještě svolat valnou hromadu a jmenovat nového likvidátora Michala Pacovského, další osobu ve službách harvardské skupiny. Teprve poté se po složitých soudních sporech a právních bitvách daří jmenovat likvidátorem osobu bez zjevného napojení na Koženého skupinu. Následuje definitivní bezradnost a bezmocnost všech, kteří vložili do harvardských fondů své peníze. Teprve v roce 2003 byli Kožený s Vostrým oficiálně obviněni z podvodu, aby měli dostatek času na útěk, Kožený na Bahamské ostrovy a Vostrý do středoamerického Belize. Tunel se uzavřel. Celkové škody spáchané harvardskou skupinou jdou bezpochyby nad sto miliard korun, přičemž tuto sumu lze považovat ještě za velmi střízlivý odhad.

BANKY

V první polovině 90. let vzniklo přes 50 bank, z toho 18 z nich skončilo v konkurzu či v likvidaci. Z dalších pěti zůstaly jen akciové společnosti bez bankovní licence. Použití termínu "tunelování" pro cílené a organizované vывádění financí z bank s úmyslem je nevrátit není přesné, neboť vystihuje jen jeden používaný způsob. Vhodnější se jeví pojem "pumpování", neboť banky byly doslova pumpovány, řada z nich až k bankrotu. Banky sloužily jako pumpa peněz, kam si vyvolení mohli kdykoli přijít a "napumpovat". Základním způsobem "pumpování" bylo ztrátové úvěrování a cílené tunelování managementem, obojí umožněné slabou legislativou a nečinností policie, potažmo orgánů moci výkonné. Ztrátové úvěrování bylo navíc velmi podporováno tehdejší vládou, která držela u moci tehdejší "kapitány průmyslu". K vypumpovaným bankám vláda přistupovala v zásadě dvěma způsoby. Nechala je padnout (Banka Bohemia, Plzeňská banka, Kreditní banka Plzeň aj.) nebo je nákladně sanovala v řádech desítek či stovek miliard (IPB, Česká spořitelna, Komerční banka). Státní pomoc měla různou formu - odkup klasifikovaných úvěrů, garance, navýšení základního kapitálu nebo typicky převedení nedobytných pohledávek na Konsolidační agenturu. Mezi osoby poskytující státní krytí nerušenému rozkrádání bank patří především:

Václav Klaus, nar. 19.6. 1941, předseda vlády do roku 1997. Ve své autobiografii píše "Nejvíce jsem o ekonomii v 70. letech diskutoval s Vlado Rudlovčákem, ... a v letech osmdesátých s Dušanem Třískou, hlavním otcem naší kuponové privatizace... do užšího kroužku kolem semináře patřili K. Dyba, T. Ježek, ...J. Stráský, V.Dlouhý, I. Kočárník.... Na seminářích vystupovali i Richard Salzmann, Miloš Zeman a další...." Jak vidno, všechny velké krádeže se připravují roky.

Ivan Kočárník, r.č. 441129/042, v osmdesátých letech 20.století jako vysoce postavený člen KSČ ředitel odboru tehdejšího ministerstva financí, v letech 1992 - 1997 místopředseda vlády a ministr financí.

Jan Klak, r.č. 420919 / 488, náměstek ministra financí, po skončení funkce se jako statutární orgán přímo podílel na pumpování Komerční banky.

Tomáš Ježek, r.č. 400315/020, předseda Výkonného výboru FNM, člen KSČ od svých 18 let.

Roman Češka, r.č. 640129/0126, náměstek ministra pro správu národního majetku a jeho privatizaci, předseda výkonného výboru FNM od poloviny roku 1994 - prosinec 1998

Jiří Skalický, nar. 26.04.1956, předseda Prezidia FNM a ministr pro správu národního majetku a jeho privatizaci červen 1992 - červen 1996,

Josef Tošovský, narozen 28. 09. 1950. Během nejtvrďší normalizace v roce 1973 vstoupil do KSČ, osobní přítel Svatopluka Potáče a dalších nejvyšších komunistických kádru. Z nejvyšších funkcí ve Státní bance Československé (mj. post zástupce předsedy SBČS) jmenován v roce 1988 ředitelem Živnostenské banky v Londýně. V prosinci 1989 konsensem komunistů a Havla jmenován předsedou tehdejší SBČS, ve funkci až do rozpadu federace, od ledna 1993 až do 1997 guvernérem ČNB. Na přelomu let 1997/1998 krátce předsedou vlády ČR, poté až do roku 2000 znovu guvernérem ČNB. Tošovský představuje klíčovou postavu, která z titulu své funkce kryla nerušené pumpování bank. Celková suma, kterou bylo třeba naplnit vypumpované a rozkradené banky, se odhaduje až k jednomu bilionu korun. Sanaci bank a legalizaci jejich pumpování vždy tvrdě prosazoval Václav Klaus, který za dobu své vlády zabránil jakémukoli pokusu o zpřísnění podmínek pro poskytování úvěrů ze strany polostátních bank. Typickou operací při pumpování byl úvěr od banky, jeho nesplacení, převedení úvěru na státní konsolidační banku a následně jeho prodej jako nevymahatelné pohledávky za zlomek výše jistiny úvěru. Dlužník si tedy půjčil např. miliardu, nic nesplatil a následně si přes spřátelenou společnost koupil od Konsolidační banky pohledávku vůči sobě za několik desítek milionů.

Podívejme se na největší vypumpované banky:

Agrobanka - Její kauza byla zmíněna již výše v souvislosti se skupinou MOTOINVEST.

Česká spořitelna - Začneme velmi zajímavou a trefnou citací detektiva Úřadu finanční kriminality a ochrany státu, který se v roce 2003 nechal slyšet v novinách, že "Vyšetřovat třeba tunelování České spořitelny je o hubu. Dotýká se příbuzných nejvyšších politických špiček. A tak litujeme každého, kdo to dostane na stůl." Hovořil zde o Livii Klausové, manželce Václava Klause. Česká spořitelna začala být pumpována již od svého vzniku v roce 1991. První hloubkový audit banky v roce 1995 objevuje obrovské díry v hospodaření a ministr financí Ivan Kočárník podepisuje urychleně státní garanci pro spořitelnu ve výši 4,1 miliardy korun. Zároveň se ztrátové úvěry převáděné na Konsolidační banku a bilance banky takto, alespoň provizorně, "čistí". Další krize přichází v roce 1998, kdy se spořitelna jako držitel největšího objemu primárních vkladů v zemi ve výši cca 300 miliard korun ocitla na okraji propasti. Poté, co vláda obdrží varující zprávu společnosti KMPG o ztrátě banky přesahující její aktiva, je nucena rychle jednat a uhasit hrozící požár. Pád největší banky v zemi by zemi destabilizoval. Do spořitelny jsou doslova pumpovány desítky miliard, čímž je částečně stabilizována a ze strachu, že další vypumpování by již nebylo finančně únosné, je hledán strategický partner. Ten je nakonec nalezen v rakouské Erste bank, která získává kontrolní balík akcií. Ztrátové úvěry přivedly banku na sklonku devadesátých let do stavu, kdy bylo nutno státní pomoci ve výši asi 60 miliard korun (zpráva ČTK ze dne 17.12. 1999. Politicky motivované úvěry krachujícím podnikům zcela zdevastovaly její portfolio a hrozil krach. Miloš Zeman nazval kupodivu výstižně ve svém projevu před PSP ČR dne 8.3. 2000 Českou spořitelnu "finančním ústavem, zevnitř rozežraném červotočem jako staré dřevo". Z vedení České spořitelny jsou stíháni již od září roku 2002 mj. bývalý generální ředitel banky Jaroslav Klopal a členové představenstva Josef Kotrba, Rudolf Hanus a Kamil Ziegler. Jsou obviněni z trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku a zkreslování údajů o stavu hospodaření, který měli spáchat tím, že poskytli úvěr 970 milionu v září 1997 zjevně krachující leasingové společnosti Corfin. Několik měsíců poté byla tato pohledávka klasifikována jako nevymahatelná a prodána za jednu korunu soukromé firmě spřízněné s obviněnými. Klasická "pumpařská" transakce. Vyšetřování případu se však vleče a zřejmě nebude nikdy dotažen do konce, neboť v případě jeho skutečného vyšetřování hrozí trestní postih Livii Klausové a Josefu Kotrbovi.

Důležité osoby:

Livia Klausová, rozená Mistinová, r.č. 436110 / 714, manželka Václava Klause. Členka dozorčí rady banky, která schvalovala všechny významné "pumpařské" operace, v letech 1993 - 2000. Bezpochyby významná osobnost u vykrádání banky. Úzké provázání banky s ODS dokazuje i angažmá Evžena Tošenovského, r.č. 560226/1665 v dozorčí radě banky v období největšího pumpování, tj. v letech 1996 - 1999, nebo poslance ODS Martina Kocourka, r.č. 661223/0020 jako člena dozorčí rady banky v letech 1996 - 1998. Josef Kotrba, r.č. 650531/2121, bývalý člen KSČ a poslanec silné prosionistické strany ODA, manžel Petry Buzkové, ministryně vlády za ČSSD. Člen představenstva v letech 1997 - 1999, tedy v době, kdy se pumpovalo nejvíce. Kamil Ziegler, r.č. 620322/1332, před rokem 1989 působil ve Státní bance československé, člen KSČ. V roce 1999 se poté, co odešel z vypumpované České spořitelny, stal generálním ředitelem státní Konsolidační banky, kam byly ztrátové úvěry vyváděny. Cíl byl jednoduchý - zajistit, že úvěry nebudou od dlužníků vymáhány a tyto pohledávky budou jako "nevymahatelné" odprodány za zlomek původní hodnoty, třeba subjektům spřízněným s dlužníky. V roce 2004 na otázku, kdo je jeho profesním vzorem, pravdivě a trefně odpověděl: "Je jím Richard Salzman. Naučil mě nesmírnou spoustu věcí. Uměl lidi nadchnout, dát jim vizi. Navíc byl vzdělaný, inteligentní, skvělý rétor, v bankovníctví se velmi orientoval. Vrátil mu noblesu a prestiž. Škoda, že neodešel o dva roky dříve." O Richardu Salzmannovi bude řeč níže. Ziegler se od něj skutečně měl co učit, za jeho éry bylo z Komerční banky ukradeno ještě o mnoho miliard více. Vladimír Kotlář, r.č. 520717/267, člen představenstva banky od roku 1991 - 1999 a Rudolf Hanus, r.č. 421214/110, člen představenstva 1994 - 1999. Tito dva agenti StB jsou úmyslně uváděni dohromady, neboť jejich společné krycí jméno "Mirek" a působení v rezidentuře v Českých Budějovicích naznačují jejich blízký vztah. Hanus byl od roku 1993 - 1999 jedním z jednatelů společnosti ČNTS, servisní firmy televize NOVA. Jeho jméno figuruje (spolu s tehdejší generálním ředitelem spořitelny Klapalem) pod smlouvami z roku 1996 s firmou amerického Ronalda Laudera, která si u České spořitelny půjčovala finance v řádu miliard. Tyto úvěry CMM pochopitelně nesplatila a údajně je splácí dodnes.

Jaroslav Klapal, r.č. 471207/165, generální ředitel a předseda představenstva 1994 - 1999. Ve funkci generálního ředitele zřejmě nebyl tím, kdo skutečně rozhodoval, kolik se vypumpuje a kam. Byl spíše vybraný k tomu, aby byl první na ráně.

IPB

IPB vznikla roce 1993 sloučením Investiční banky (je zajímavé, že vznik Investiční banky v roce 1990 byl plánován, jak vyplývá z interních dokumentů Státní banky Československé již v únoru 1989) a Poštovní banky. IPB se brzo dostala mezi tři nejsilnější banky v zemi. Postupně docházelo k navyšování základního kapitálu, tzv. "nafukování bubliny" a důkladnému pumpování ve formě úvěrů a vyvádění aktiv na dceřiné společnosti. Významnou destinací peněz pumpovaných z IPB byly firmy Václava Junka, agenta StB a člena posledního předlistopadového ÚV KSČ, zejm. Chemapol Group a společností, ve kterých figuroval jako statutární orgán či většinový vlastník Antonín Charouz. Miliardy končily také i impériu Lubomíra Soudka, agenta StB, evidenční číslo 24939, krycí jméno GORDON ovládajícího mj. Škodu Plzeň. Prostřednictvím IPB byla financována i ODS, první půjčku ve výši 55 milionů v roce 1992 brzo následovaly další, bezpočet večírků, konferencí a "Žofinů" ani nepočítaje. IPB financovala i vydání knihy Václava Klause "Dopočítávání do jedné". První ohrožení nerušeného pumpování znamenal rok 1995, kdy se do IPB vypravili kontrolóři NKÚ, aby prověřili, proč banka naplatí daně. Dluh banky tehdy činil cca 173 milionu korun. Z banky byli nekompromisně vyhozeni a premiér Klaus tehdy osobně a v doprovodu tehdejšího vicepremiéra Kalvody navštívili NKÚ, aby jeho vedení náležitě "umravnilo" a odkázali do patřičných mezí. Tento daňový dluh později IPB ministerstvo financí v čele s Kočárníkem odpustilo. Menší problém nastal i v roce 1997, kdy auditorská společnost Coopers & Lybrand odmítla vydat pozitivní auditorskou zprávu s odkazem na neprůhledné účetnictví a nestabilitu banky. Pumpování proto kryla nějakou dobu auditorská společnost Ernst & Young, která vydávala bance výroky "bez výhrad", a to často v rekordní době. Na jaře 1997 odmítlo vedení IPB poskytnout úvěry zjevně krachujícím firmám, zřejmě s ohledem na blížící se politické změny (pád Klausovy vlády v roce 1997) a hrozící odpovědnost. 30.4. 1997 jsou Tesař s Procházkou zatčeni a putují do vazby. Brzo zřejmě dostanou rozum, jsou propuštěni a zůstávají ve funkcích. V roce 1998 se v IPB objevuje strategický partner Nomura, zřejmě na objednávku, aby maskoval skutečnost, že banka je na pokraji pádu. Nomura brzo převádí svůj podíl na společnost Saluka Investments, s heslem "čím neprůhlednější, tím lépe". Konec se však blížil. Stomiliardové manko už nešlo krýt a bylo nutno poslat banku do nucené správy. Stalo se tak v červnu 2000 a

pro mediální efekt "zakročujeme tvrdě a nikdo neunikne potrestání" obsadila centrálu IPB po zuby ozbrojená zásahová jednotka URNA. Banku během dvou dnů koupila ČSOB a stát ji zaručil veškeré ztráty. Ještě před uvalením nucené správy se podařilo managementu banky vyvést veškerá likvidní aktiva do tzv. off-shore fondů na Kajmanské ostrovy (příčemž společným portfoliem byly fondy Triton), na který se nucený správce ani český stát "nedostane". Šlo o řadu fondů, které využívají legální nedobytnosti právního prostředí Kajmanských ostrovů. Celkovou výši aktiv vyvedených na Kajmany lze odvodit z rozhodnutí vlády ČR, která 21.7. 2003 rozhodla, že Konsolidační agentura zaplatí ČSOB v rámci státních garancí celkem 49,3 miliardy korun jako náhradu za majetky ukradené do fondu Triton. Podle státních odhadů by krize IPB a související státní záruky měly přijít daňové poplatníky až na 160 miliard korun.

Personální pozadí vypumpování IPB:

Miroslav Tuček, nar. 3. 12. 1929, agent StB, ev. č. 1864001, krycí jméno "KRÁL - národohospodář". Ekonom a dlouhodobý prorektor VŠE Praha, v 70. letech dokonce ekonomický poradce prezidenta. Před rokem 1989 zakotvil v Prognostickém ústavu, líhni kádrů, které připravovaly předání moci. V letech 1992 - 2000, tj. až do pádu banky působil ve funkci člena dozorčí rady banky. Měl zásadní vliv na všechny "pumpařské operace". Jeden z mozků vykrádání IPB.

Jiří Weigl, r.č. 580121/1031, prodloužená ruka Klause v bance, který dohlížel, aby bylo pumpováno správným směrem a výhradně se souhlasem mocných. Člen dozorčí rady banky v letech 1993 - 1998. V současné době působí ve funkci vedoucího Kanceláře prezidenta republiky.

Libuše Benešová, r.č. 485705/131, místopředsdkyně ODS a předsdkyně Senátu zastávala v letech 1996 - 1998 funkci člena dozorčí rady. Jejím úkolem bylo hájit zájmy ODS v bance, zejména úvěrování společností spojených s ODS.

Libor Procházka, r.č. 581018/1718, několikrát byl trestně stíhán, tři týdny dokonce i vazebně, vždy však bylo trestní stíhání zastaveno. V představenstvu banky působil v letech 1992 - 2000.

Aladar Blaas, r.č. 410924/703, pravá ruka Libora Procházky a náměstek v IPB. Trestně stíhán, na intervenci ministra vnitra obvinění staženo.

Jan Klacek, r.č. 421023/076, místopředseda stínové vlády ČSSD 1996 - 1998, ve stejném období i člen představenstva IPB. Od roku 1998 až do pádu banky generálním ředitelem IPB.

Jiří Tesař, r.č. 321018/055, autor ekonomického programu ČSSD, generální ředitel, předseda představenstva IPB 1992 - 1998 a člen dozorčí rady 1997 - 2000.

IPB nebyla klasicky vypumpována, jako ostatní banky, ale doslova "přepumpována", což způsobilo trochu jiný scénář, než bylo obvyklé sanování a státní pomoc. Bylo nutno ji převést na jinou banku, spolu s absolutními státními garancemi, které znamenají, že státní výdaje budou ještě vyšší. Výše ukradených peněz se může pohybovat v řádech okolo 300 - 400 miliard korun. Konsolidační agentura odkoupila nejhůře klasifikované dluhy za 170 miliard, záruky státu vůči ČSOB jsou neomezené (odhady státu se zatím pohybují okolo 100 miliard), takže konečný účet může být ještě vyšší.

Komerční banka.

Komerční banka vznikla vyčleněním z bývalé státní SBČS a v roce 1992 se transformovala v akciovou společnost. Ve stejnou dobu se zde objevuje klíčová osoba vykrádání banky, Richard Salzmann. Kam peníze z Komerční banky nejvíce mizely? Mezi největší společnosti, kam byly pumpovány finance z Komerční banky, patří firmy (skupina CS/Satrapa) okolo agenta StB, svazek č. 25447, Františka Chvalovského, r.č. 540417/0882. Celková suma se pohybuje kolem tří miliard. Více než jednu miliardu vypumpoval z banky Petr Smetka, r.č. 590403/0319 přes svou společnost H-SYSTEM. Jedno z největších rozkrádání banky bylo realizováno přes společnosti izraelského státního občana Alona Baraca, nar. 11.8.1960 (v českých médiích většinou nepřesně uváděný jako Barak Alon, pod tímto jménem také občas vystupoval) a jeho holding B.C.L. Trading. Vykrádání banky zahájené v roce 1996 ve formě dokumentárních akreditivů nebylo však Baracovou první operací v Komerční bance, počátkem 90.let ji připravil přes svou firmu Tessos Praha o asi dvě miliardy korun. V průběhu

let 1996 - 1999 poskytla Komerční banka Baracovi úvěry ve výši přes osm miliard korun. I přes trestní oznámení na něj z roku 1999 nebyl Barac nikdy v Čechách stíhán a státní zastupitelství v Praze si na něj netroufalo vydat ani zatykač. Podobné podvody jako v Čechách měl Barac na svědomí i v Maďarsku, kde pumpoval státní banku Postabank. Maďarské úřady Barana dokonce na krátkou dobu zadržely, poté byl propuštěn. Žalobě čelil pouze ve Vidni v Rakousku, ale i tam spravedlnosti unikl vzhledem k náhlé nemoci soudce. 16. února 2000 schválila Zemanova vláda pomoc Komerční bance pohybující se na pokraji krachu. V rámci sanace stát převzal její špatné úvěry ve výši asi 65 miliard Kč, které byly později podle zaběhnutého scénáře převedeny do Konsolidační agentury. Komerční banku poté převzala francouzská Societe Generale. Dne 20.7. 2001 potom Miloš Zeman, tehdejší premiér ČR publikoval článek, ve kterém uvedl "Myslím si, že privatizaci Komerční banky končí tunelování velkých bank v Čechách".

Personální pozadí

Na prvním místě nelze neuvést Richarda Salzmana, r.č. 290510/080, generálního ředitele banky od roku 1992 - 1998. Do roku 2000 byl senátorem za ODS. Osobní přítel Václava Klause, Ivana Kočárnika, Tomáše Ježka, Dušana Třísky atd. Je ironií, že celá 90. léta byl Salzmann prezentován jako vzor bankéře a byl o něm dokonce natočen díl cyklu GEN (Galerie Elity Národa). Osobně schvaloval největší pumpařské operace.

Jan Klak, r.č. 420919/488, člen dozorčí rady banky 1995 - 1997,

Karel Dyba, r.č. 401021/446, člen dozorčí rady banky 1997 - 1998, tj. v době největšího pumpování do Alonovy BCL Trading. Bývalý ministr hospodářství za ODS. Člen KSČ od 22 let, kariéra v ČSAV, zakotvil v Prognostickém ústavu.

Josef Kotrba, r.č. 650531/2121, člen dozorčí rady 1995 - 1997, více o něm viz. výše kauza České spořitelny.

Jan Stráský, r.č. 401224/083, v dozorčí radě 1998 - 1999, jeho úkolem bylo krýt předchozí velké vykrádání banky, bývalý předseda federální vlády v roce 1992, pozdější ministr zdravotnictví a dopravy (ODS). Do KSČ vstoupil ve svých 18 letech.

Banka Bohemia

Banka Bohemia je typovým příkladem, jak si nomenklaturní kádři bývalého režimu založili banku, kterou vykradli a jejich dluhy uhradil stát. Byla založena v roce 1991 a již tři roky nato, v roce 1994 na ni byla uvalena nucená správa a skončila v likvidaci. Ztrátu banky ve výši 17 miliard korun zaplatil stát. Banka byla vypumpována dosti primitivně a bez jakýchkoli krycích operací, miliardy tekly přímo na konta Adamcových a Čadkových firem a končily v zahraničí. Management banky si byl zřejmě tak jistý svými konexemi na vládu a orgány činné v trestním řízení, že se krycí operace při vykrádání jeví jako nadbytečné. Po uvalení nucené správy na banku a prohlášení konkursu se stal jejím správcem bývalý ministr financí, Jiří Nikodým, který dohlédl na to, aby pád banky vyšuměl do ztracena a ztratily se důležité dokumenty, mj. řada úvěrových smluv. Zbyla aktiva banky v řádech stovek milionů korun potom je Nikodým pod cenou prodával firmám spřízněným s Adamcem.

Hlavní postavy vykradení banky Bohemia:

Jiří Čadek, r.č. 420324 / 033, podplukovník StB působící v rozvědce a poté v odboru ochrany stranických a vládních činitelů. Vzhledem k nepokrytému vykrádání banky do jeho firem byl formálně stíhán, policie mu však dala dostatek času, aby po zahájení stíhání odjel na Floridu. Kriminální, který měl přístup k jeho spisu na policii, řekl k jeho nerušenému odjezdu do zahraničí: "Vyšetřovatelé dokonce ani nenahlásili na hranice blokaci jeho jména, což se běžně dělá." Během jeho pobytu na Floridě zrušil parlament paragraf trestního zákona, podle kterého byl stíhán, mohl se tedy bezstarostně vrátit z příjemné floridské dovolené. Dnes Čadek dále podniká a vlastní několik firem. O pádu banky řekl pro tisk 7.7. 2004 s příslovečnou drzostí: "Neudělal jsem nic nezákonného. Úřady proti Bance Bohemia postupovaly nesprávně a tím zavinily její pád."

Ladislav Adamec, r.č. 570623/1586, syn posledního komunistického premiéra Ladislava Adamce. Bývalý člen dozorčí rady banky Bohemia, dnes nerušeně podniká a vlastní desítky firem. Jeden z neznámých českých miliardářů.

Havlovi kumpáni rozkradli 60 000 občanům privátní majetky, mým rodičům ukradli stavební parcelu č. kat.907 a rodinný domek s parcelou č. kat .906 v Dubči u Prahy pod jménem Myslivecké sdružení.

Příjemně prožitý den ve zvratkách a výkalech Václava Havla Vám přeje svobodný hlas ze Švédska.